

Die was ook al te veel, want ook die was in 1944 verboden. Maar voor de rest bleef de zaak bij het oude, vooral de normen van 1944.

Laat nu het onwezenlijk gepraat maar eindigen.

En laat het profeteeren, en verder bouwen, weer beginnen.

Bewijzen kunnen die synodocratische kerkeraden niet; maar nog wel repeteeren, dat wij ketteren zijn. En, natuurlijk, scheurmakers.

De Asser synodocratie DEED onlangs zeggen, dat de Bos schisma aangesticht heeft, en in 1944 een dwaling zijns wegs had. Thans HERZegt hij het.

K. S.

.. Zeggen voor antwoord

Onze Asser kerkeraad heeft, nu de andere het hazenpad koos, nog enkele duidelijke woorden „gezegd voor antwoord“. Hoor: de kerkeraad constateert:

„a. dat U meedeelt van oordeel te zijn, dat er bij de op 23 Mei 1943 gehouden samenspreking tussen U en ons „diepgaande verschillen i.z. de belijdenis“ naar voren zijn gekomen;

b. dat U, door daarnaast te verklaren, dat U „wenst te handhaven de aloude Gereformeerde leer“, doet blijken, van mening te zijn, dat wij daarvan niet weinig zouden afwijken;

c. dat U echter ook niet met één enkel woord aangeeft, waarin er „diepgaande verschillen i.z. de Belijdenis“ naar voren kwamen;

d. dat U dus wel in het algemeen doet voorkomen als weken wij ernstig van de „aloude Gereformeerde leer“ af, maar dat U in het minst niet aanwijst, waarin wij daarvan zouden afwijken“.

Verder constateert onze kerkeraad:

„a. dat U poneert, dat Uw Utrechtsche verklaring van 11 Nov. 1943 (weer aangehaald in de Acta van de Synode te Den Haag—1950, art. 183, 1b) „de aloude Gereformeerde leer“ is;

b. dat U dit echter noch bij de gehouden samenspreking noch in Uw brief van 5 Juni met één enkel bewijs uit de H. Schrift of uit de Gereformeerde Belijdenisschriften hebt gestaafd, hoewel U DIT juist door ons gevraagd was;

III. dat U noch bij de gehouden samenspreking, noch in Uw brief van 5 Juni met één enkel woord zijt ingegaan op onze uit Schrift en Belijdenis gestaafde kritiek op Uw z.g. Vervangingsformule—1946, laat staan, die kritiek met de H. Schrift of de Belijdenis hebt weersproken“.

Nu nog iets over de beweerde bittere noodzaak van samenspreken. Weet u nog? Als we nu maar eens eerst samen bidden, dan..... Nu, er is gebeden. Als we nu maar eens eerst elkaar in de oogen konden zien, dan..... Nu, hier hebben we elkaar in de oogen gezien..... Als we nu maar eens ophielden in die leelijke pen te klimmen, dan..... Nu, hier heeft men niet de pen gebruikt maar met de hand elkanders hand en de tafel bewerkt..... Maar desondanks is dit het resultaat:

„dat U, hoewel U in Uw brief van 18 April 1943, betoogde, dat wij moesten samenspreken, thans reeds, enkel om het gebieken zijn van „verschillen“ (waarvan wij toch niet mogen aannemen, dat zij U tevoren niet bekend zouden zijn geweest!) „in verdere samenspreking geen heil ziet“ en dus een, door U verzochte, samenspreking zelf reeds afbreekt eer zij goed en wel op gang is gekomen“.

De kerkeraad van ons merkt nog op:

„dat wie openbaar van een ander uitspreekt, dat deze niet weinig van de „aloude Gereformeerde leer“ afwijkt en dit nog wel „door diepgaande verschillen i.z. de belijdenis“, de zedelijke plicht heeft, deze „afwijking“ nauwkeurig aan te geven;

dat hij deze plicht ook nog uit anderen hoofde heeft, wanneer het betreft hen, die door hem aangesproken worden en door wie hij zelf aangesproken wil worden met de broeder-naam;

dat, wijl U bij herhaling om een samenspreking verzoekt, U daarmee toch de plicht op U had genomen, te antwoorden op wat wij ter zake van het onderwerp, waarover een samenspreking gevraagd werd, zouden zeggen of vragen;

dat U dus nog behoort te antwoorden o.m. op de onzerzijds gestelde vraag, waar de H. Schrift zegt, dat wij moeten leren, gelijk gelist wordt in Uw Utrechtsche verklaring van November 1943 en in de Vervangingsformule sub 5;

dat thans moeilijk te ontkomen is aan de gedachte, dat U onmachtig is, de onzerzijds uitgebrachte en met de H. Schrift gestaafde kritiek op Uw „Vervangingsformule—1946“ op grond van Schrift en Belijdenis te weerspreken“.

En eindelijk, onze kerkeraad geeft nog wat werk mee:

„Hij BESLUIT

A. U TE VERZOEKEN

I. nauwkeurig te willen aangeven, waarin hij naar Uw oordeel door „diepgaande verschillen i.z. de belijdenis“ van de „aloude Gereformeerde leer“ afwijkt en hem dit uit de H. Schrift en de Gereformeerde Belijdenisschriften aan te tonen;

II. hem alsnog aan te wijzen, waar de Heilige Schrift beveelt te leren hetgeen gelist wordt in Uw „Utrechtsche verklaring—1943“ (weer aangehaald Acta Den Haag—1950, art. 183, 1b) en in Uw „Vervangingsformule—1946“ sub 5;

III. alsnog de onzerzijds uitgebrachte en met de H. Schrift gestaafde kritiek op Uw „Vervangingsformule 1946“ uit Schrift en/of Belijdenis te pogen te weerspreken;

B. U OP TE WEKKEN

I. met dit verzoek om 's Heeren wil en om der wille van Zijn duurgeloofte Kerk goede ernst te maken, op dat U daarin bewijst, trouw te willen zijn in de ambten, waarin U optreedt;

II. indien U zich inderdaad onmachtig bevindt, uit de Schrift als goed te bewijzen datgene, wat wij U met de Schrift in de hand aanwezen als obstakels voor de rechte vergadering der Kerk, deze obstakels weg te doen en met ons weer te keren tot de gehoorzaamheid Gods overeenkomstig Gods Hellig Woord en de Drie Formulieren van Enigheid, en die alleen.

Met br. gr.

De Raad van de Gereformeerde Kerk te Assen, Namens hem,

(w.g.) J. van Bruggen, h.t. Praeses.

(w.g.) G. Bouhuis, Scriba.

Wees u zelf, houd u aan de feiten, en met één slag komt de bergkam weer uit de mistbanken te voorschijn.

K. S.

.. „Geen behoorlijk exegeet meer“

De IJ. K. Vellenga schrijft in zijn kerkblad iets over den uitval van dr. H. N. Ridderbos tegen collega Holwerda. Dr. R. beweerde, dat geen enkel behoorlijk exegeet in den laatsten tijd de meening van coll. H. steunde. En grondde op dien nog al wankele bodem zijn stellige bewering: exegetische zwendel.

De Wielenga zei daar iets van, dat wij opnamen in Perschoouw. We voegden er nog iets aan toe, waaruit bleek, dat er wel degelijk exegeten van naam zijn, die in de richting van coll. H. wijzen.

En nu komt de Vellenga aandragen met een hem door een collega toegezonden citaatje van mij uit vroeger tijd (Delft) waarin ik iets beweer, dat inzake Openb. 18 volgens de V. allicht dr. Ridderbos beter zou smaken dan wat coll. Holwerda zei. Alsof hij een ontdekking deed.

Als de V. De Roeper gelezen had, enkele maanden vóór dat haar redacteur de synodocratische belijdenis aflegde, zou hij dit citaatje van mij al lang kennen. Ik kende het ook al lang. Ook toen ik schreef contra Ridderbos. Vindt de Vellenga dat zoo gek, dat je iemand, die beweert: geen enkel behoorlijk exegeet steunt die opvatting, dan eens onder den neus legt wat behoorlijke exegeten wel zeggen? Als ik een meening verdedig, ben ik dan gerechtigd, iedereen die het anders zegt, te rangschikken onder de domooren, ook al ken ik hen niet? Dat doe ik ook de synodocratische leiders niet; want ik heb ze eerst trachten te lezen en te weerleggen eer ik conclusie nam, dat het bedrijf van 1944 niet verstandig was, en erger.

In wat voor wereldje ademen we toch? De kerk gaat aan hersenverweking lijden. „Mama“ wordt ziek, en de zoons roepen: maar wij loopen niet weg, en zullen wie gezond willen zijn probeeren als onnoozele kribbebijters na te roepen.

Als coll. H. wat zegt, dan zal een verstandig mensch luisteren. En als dan de V. zegt: Ridderbos beweerde iets (ook al bewees hij niets) en nu moet Holwerda dat weerleggen, anders raakt hij zijn naam kwijt, dan zeggen wij: had die man dan een naam? Hij is toch ketter en scheurmaker bevonden? Maar wij geven noch Dr. Ridderbos een naam, noch een ander, tenzij hij met bewijzen komt. Een beetje opspelen is geen bewijzen.

K. S.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

Ouders, uw kinderen! (III)

Dit autocratische optreden van de aristocratische persoonlijkheid voor de klas is heden ten dage niet zoo erg in zwang. Men kan — overigens met behoud van hetzelfde grondbeginsel — evengoed een democratisch jasje aantrekken, en dat valt tegenwoordig beter: het komt overeen met de nieuwste snit. Hebben niet onlangs een zestigtal rectoren, directeuren en leeraren in allen ernst gesproken over de mogelijkheid om den leerlingen medezeggenschap toe te staan tot zelfs in zaken, die tot dusver behoorden tot de bevoegdheid van den rector? Met algemeene instemming, zegt het verslag.

Zie, dat is natuurlijk niet nieuw. Daar is de heer Kees Boeke de „Christelijke“ „cultuur“ allang mee voor met zijn leerlingen-raden en dergelijke. En als de wind uit dien hoek gaat waaien, dan is het natuurlijk oppassen voor den leeraar-onderwijzer. Dan waait het jasje vanzelf mee. Trouwens, mogelijk doet men hem nu onrecht. Immers, hij handelt hier wellicht niet uit vrees, maar misschien wel uit principe. Dit principe, dat men „het kind“ „met liefde“ moet „benaderen“.

De volkomenheid der sacramenten (III, slot)

We willen eerst luisteren naar den Catechismus van Genève. Zooals men weet werd deze Catechismus door Calvijn vervaardigd, maar daarna door de kerk van Genève als officieel belijdenis aanvaard¹⁾. En hij is naast den Heidelbergischen de Catechismus der Gereformeerde Kerken geweest. Speciaal in de fransch sprekende kerken was hij enkele eeuwen het leerboek.

In dezen Catechismus wordt o.a. dit gevraagd: „Maar wat voor een vertrouwen ter bevestiging van de gewetens en wat voor een vaste zekerheid kan men ontvangen uit de sacramenten, welken de goeden en de kwaden gelijkelijk gebruiken?“

Daarop wordt geantwoord:

„Ofschoon de goddeloozen de hun in de sacramenten aangeboden gaven Gods, voor zoover het henzelf be-

¹⁾ Zie: Les Ordonnances Ecclesiastiques de Genève 1561, Art. 7.

Op zichzelf genomen lijkt dit niet kwaad. Als hier inderdaad de liefde, die de Heere in Zijn Woord eischt, aan het woord zou komen, in de verhoudingen, die Hij stelt, dan zou zij geboden zijn. Maar dat doet deze „liefde“ niet. Zij gaat bij voorbaat uit van de stelling, dat „het kind“ tot alle goedheid geneigd is, en dat het, indien met toewijding geleid, niet dan goeds doet. Die toewijding moet het doen, dwang wekt juist verzet. Dit proces vereischt volle vrijlating. Dat betekent ook, dat men het kind volledig moet vertrouwen. Rustig aan zichzelf overlaten. Ook niet de wet formuleeren als wet. Om nog even op het spieken terug te komen. Als de leeraar-onderwijzer al vooraf een waarschuwing aandurft — de brooze kinderziel mag niet gekwetst — dan zegt hij: „Ik durf het jullie niet te verbieden, want ik heb het zelf ook gedaan“.

Zulk een bekentenis kan met een edele bedoeling zijn gedaan, zij schaaft meer dan zij baat. En zij ontkent ons aan heel de dwaasheid van deze samenleving, waarin de onderwijzer-kunstenaar jongleert met de wetenschappelijk-geprepareerde tooverstaf van het „aanvoelen“. Al die aanminnige toewijding aan „de“ kinderziel, die lieflijke overredingsprocedure's ten aanzien van het ongerepte kindergemoed — de kinderen steken, als ze schoolje spelen, den draak met toon en gebaren van deze kindervrienden — houden bewust geen rekening met de waarheid van de Schrift ten aanzien van de zonde van ons allen, dat in ons en in onze kinderen geen goed woont. De ootmoed, die onderwijzer en kinderen beide moeten betoonen tegenover Gods heilige Wet, is hier ingeruild voor een sfeer van gevoeligheid, die geen grenzen kent. En die beslag meent te kunnen leggen op hetgeen de Heilige Geest alleen maar geven kan als wij gehoorzaam luisteren naar het Woord, gaven van gezag en wijsheid, orde en gehoorzaamheid, vrede en rechtvaardigheid, waarheid en oprechtheid, trouw, ijver, liefde. Het is geen goed teken, dat ook in onze kringen zoo gewoont wordt bij den onderwijzer, die „ervoor geboren is“, die „orde kan houden“ enz. Ieder leeraar-onderwijzer, die zich en zijn werk bij de Schrift onderzoekt, weet wel, dat dit „orde houden“ — wat is die uitdrukking trouwens mager en voos — heel geen kwestie van geboorte is, maar één van de vele, vele dingen, die wij dagelijks van den Heere moeten vragen, en die samenhangen met veel strijd en moeite om de opgedragen taak degelijk te voorbereiden, verantwoord te vervullen, en daarbij voortdurend te verloochenen eigen zondige natuur, uitkomend in allerlei vonden van gemakzucht, tijdverspilling, koestering van het vleesch, lafheid, toegeeflijkheid, loondienst, liefdeloosheid, lichtgeraaktheid, en wat niet al.

Deze dingen zijn voor den Schriftgeloovige toch niet nieuw? Maar wat leven ze toch weinig in de kringen van het onderwijs. Als men de toespraken of ook de lofuitingen in tijdschriften zou moeten gelooven, dan zou, voor objecten van eventuele heiligverklaring in Protestantschen kring, het eerst dienen gezocht in de kringen van onderwijzers en leeraren. Het wordt iemand week om het hart bij het lezen van den oogst dezer rijk gezegende levens, die nog niet eens zijn afgevoerd in de meeste gevallen, hetgeen het geval nog wat piquanter maakt voor de eerste ontmoeting van schrijver en beschrevene, alleen een beetje lastiger bij alle mogelijke volgende jubilea: 25 jaar, 30 jaar, enz., afgezien nog van allerlei mutaties in positie of woonplaats. Zeide de minister niet, dat het leeraarsambt grootendeels een sociaal-altruïstisch doel najaagt? Zoo komt blijkbaar niet de bekwaamheid — die komt immers door geboorte —, wel een zekere inwendige heiligheid met het ambt mee, een term, die niet zonder grond reminiscenties opwekt!

Onschuldig, zult U misschien zeggen, dat men elkaar nu en dan eens door den kuif strijkt. Maar is het wel zoo onschuldig? De reactie is wel eigenaardig, wanneer men deze zelfde onkreukbare, meegaande, algemeen geachte persoonlijkheden, met hun breede waardeering voor al, wat zich Christen noemt, eens de Schrift gaat voorleggen inzake de valsche profeten. Dan barst de Firma Jubelga & Co van nijd. Erger is, dat op deze wijze ook door besturen uitsluitend de leeraar-onderwijzer aansprakelijk wordt gesteld voor de „sfeer“ in de klas. Hoe „breder“ grondslag, hoe vinniger het verwijt!

D. J. B.

POP. WETENSCH. SCHETSEN

treft, om zoo te zeggen tot niets maken, bewerken ze daarom toch niet dat de sacramenten hun kracht en wezen niet zouden behouden“²⁾.

Een poosje later worden deze vragen gesteld en beantwoord:

„Maar kent ge dan aan het water nog niet een andere betekenis toe, dan alleen maar deze dat het een afbeelding is van de afwassing?“

Het antwoord luidt:

„In dien zin vat ik het als een afbeelding op, dat tegelijk de waarheid (van het sacrament, dus de afwassing der zonden en de vernieuwing des levens, kortom Jezus Christus en al zijn weldaden — C. V.) daaraan verbonden is. Want God bedriegt ons niet wanneer Hij ons zijn gaven belooft. Daarom is het zeker dat en de vergeving der zonden en de nieuwigheid

²⁾ quin sua vis et natura maneat.